

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 83/18/COL

z dnia 26 września 2018 r.

w sprawie gwarancji państwowych udzielonych przedsiębiorstwu Landsvirkjun na umowy na instrumenty pochodne (Islandia) [2019/156]

URZĄD NADZORU EFTA („Urząd”),

uwzględniając:

Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61,

protokół 26 do Porozumienia EOG,

Porozumienie między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24,

protokół 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale („protokół 3”), w szczególności jego część II art. 7 ust. 2,

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 3 maja 2017 r. Urząd wszczął formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie potencjalnej pomocy państwa udzielonej przedsiębiorstwu Landsvirkjun w postaci gwarancji państwowych na instrumenty pochodne („decyzji o wszczęciu postępowania”) ⁽²⁾.
- (2) W piśmie z dnia 15 września 2017 r. ⁽³⁾ Landsvirkjun przedstawiło swoje uwagi ⁽⁴⁾. Urząd z kolei przekazał swoje uwagi Islandii ⁽⁵⁾. Urząd nie otrzymał uwag od żadnych innych zainteresowanych stron.
- (3) W piśmie z dnia 25 września 2017 r. ⁽⁶⁾ władze islandzkie przedstawiły swoje uwagi.
- (4) W dniu 23 marca 2018 r. Urząd spotkał się z przedstawicielami Landsvirkjun i władz islandzkich. Po spotkaniu i otrzymaniu pytań Urzędu w dniu 27 marca 2018 r. ⁽⁷⁾ Landsvirkjun przedstawiło dodatkowe informacje w dniu 11 kwietnia 2018 r. ⁽⁸⁾. W dniu 12 kwietnia 2018 r. władze islandzkie poinformowały Urząd, że popierają argumenty Landsvirkjun i nie widzą konieczności przedkładania dodatkowych uwag ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Decyzja nr 085/17/COL z dnia 3 maja 2017 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie potencjalnej pomocy państwa udzielonej Landsvirkjun w postaci gwarancji państwowych na instrumenty pochodne (Dz.U. C 242 z 27.7.2017, s. 6 oraz Supplement EOG nr 46 z 27.7.2017, s. 1).

⁽²⁾ Ibid.

⁽³⁾ Dokument nr 874341.

⁽⁴⁾ Na wniosek Landsvirkjun z dnia 8 sierpnia 2017 r. (dokument nr 869480) Urząd przedłużył termin na przedstawienie uwag do dnia 15 września 2017 r. (dokument nr 869479).

⁽⁵⁾ Dokument nr 878807.

⁽⁶⁾ Dokument nr 875032.

⁽⁷⁾ Dokument nr 905567.

⁽⁸⁾ Dokument nr 908632.

⁽⁹⁾ Dokument nr 908885.

- (5) W dniu 6 czerwca 2018 r. Urząd dokładniej omówił sprawę na spotkaniu z władzami islandzkimi i Landsvirkjun. W dniu 7 czerwca 2018 r. Landsvirkjun przesłało do Urzędu dodatkowe informacje⁽¹⁰⁾. Po spotkaniu i otrzymaniu dodatkowych informacji od Landsvirkjun Urząd poprosił władze islandzkie o dodatkowe wyjaśnienia⁽¹¹⁾. Władze islandzkie przesyłały wymagane informacje pismem z dnia 29 czerwca 2018 r.⁽¹²⁾

2. OPIS ŚRODKA

2.1. Beneficjent: Landsvirkjun

- (6) Landsvirkjun jest spółką partnerstwa publicznego podlegającą przepisom ustawy w sprawie Landsvirkjun⁽¹³⁾. Od dnia 1 stycznia 2007 r. Skarb Państwa stał się całościowym właścicielem Landsvirkjun. Landsvirkjun jest własnością państwa – Skarb Państwa posiada w niej udział bezpośredni w wysokości 99,9 % i pośredni, wynoszący 0,1 %, poprzez Eignarhlutir ehf., spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością należącą w całości do Skarbu Państwa.

2.2. Umowy na instrumenty pochodne zawierane przez Landsvirkjun oraz gwarancje państwowe

- (7) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze islandzkie⁽¹⁴⁾ przedsiębiorstwo Landsvirkjun jest narażone na ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej związane z jego portfelem dłużnym. Landsvirkjun stosuje różne umowy na instrumenty pochodne, aby kontrolować te ryzyka i nimi zarządzać.
- (8) Jak wyjaśniono w decyzji o wszczęciu postępowania, Urząd przeanalizował następujące rodzaje umów na instrumenty pochodne zawieranych przez Landsvirkjun: swapy walutowe, opcje walutowe oraz swapy stóp procentowych⁽¹⁵⁾. W decyzji o wszczęciu postępowania Urząd przedstawił opis tych umów na instrumenty pochodne na podstawie wyjaśnień władz islandzkich⁽¹⁶⁾.

2.3. Postępowanie w sprawie istniejącej pomocy dotyczące pomocy państwa udzielonej w postaci nieograniczonych gwarancji państwowych

- (9) Pismem z dnia 26 września 2006 r.⁽¹⁷⁾ Urząd wszczął postępowanie w sprawie środków istniejącej pomocy przewidziane w części II art. 17 ust. 2 protokołu 3, w odniesieniu do niektórych środków na rzecz publicznych przedsiębiorstw energetycznych w Islandii, w tym nieograniczonych gwarancji państwowych na rzecz Landsvirkjun. W piśmie Urząd poinformował władze islandzkie o swoim wstępnym stanowisku, że środki te obejmują istniejącą pomoc państwa niezgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
- (10) Urząd stwierdził w swojej decyzji nr 302/09/COL⁽¹⁸⁾, że nieograniczona gwarancja państwowa na rzecz Landsvirkjun stanowi istniejącą pomoc państwa. W decyzji tej Urząd zaproponował, aby władze islandzkie przyjęły ustawodawcze, administracyjne i inne środki konieczne do wyeliminowania niezgodnej z przepisami pomocy wynikającej z nieograniczonej gwarancji państwowej udzielonej Landsvirkjun.
- (11) Pismem z dnia 8 sierpnia 2009 r.⁽¹⁹⁾ władze islandzkie zaakceptowały zaproponowane środki i zobowiązały się do poinformowania Urzędu o działaniach, które podejmą w celu wykonania decyzji nr 302/09/COL. Po dalszej wymianie informacji z władzami islandzkimi Urząd odnotował, w swojej decyzji nr 159/13/COL⁽²⁰⁾, złożoną przez Islandię akceptację odpowiednich środków dotyczących programu istniejącej pomocy i zamknął postępowanie.

3. POWODY WSZCZĘCIA FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

- (12) W decyzji o wszczęciu postępowania Urząd przedstawił swoje wstępne stanowisko dotyczące istnienia pomocy za pośrednictwem przedmiotowych gwarancji oraz ich potencjalnej niezgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.

⁽¹⁰⁾ Dokumenty nr 918376 i 918377.

⁽¹¹⁾ Dokumenty nr 917646 i 917656.

⁽¹²⁾ Dokumenty nr 920923 i 920925.

⁽¹³⁾ Ustawa nr 42/1983 w sprawie Landsvirkjun, z późniejszymi zmianami.

⁽¹⁴⁾ Dokument nr 793116.

⁽¹⁵⁾ Zob. pkt 14 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽¹⁶⁾ Pkt 2.3.1–2.3.3 części I decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽¹⁷⁾ Dokument nr 280834.

⁽¹⁸⁾ Decyzja Urzędu nr 302/09/COL z dnia 8 lipca 2009 r. w sprawie odpowiednich środków zaproponowanych w odniesieniu do pomocy państwa udzielonej Landsvirkjun oraz Orkuveita Reykjavíkur.

⁽¹⁹⁾ Dokument nr 527076.

⁽²⁰⁾ Decyzja nr 159/13/COL z dnia 24 kwietnia 2013 r. dotycząca zamknięcia postępowania w sprawie istniejącej pomocy przyznanej przedsiębiorstwom Landsvirkjun oraz Orkuveita Reykjavíkur za pośrednictwem nieograniczonych gwarancji państwa (Dz.U. C 237 z 15.8.2013, s. 3 oraz Suplement EOG nr 45 z 15.8.2013, s. 28).

- (13) Zgodnie z wstępnym stanowiskiem Urzędu przedmiotowe gwarancje państwowe były udzielane przedsiębiorstwu Landsvirkjun na umowy na instrumenty pochodne co najmniej od 2013 r. Urząd wyjaśnił w decyzji o wszczęciu postępowania, że wątpliwości dotyczyły kilku zagadnień niezbędnych do oceny pomocy państwa w zakresie gwarancji na rzecz Landsvirkjun z tytułu umów na instrumenty pochodne ⁽²¹⁾.
- (14) Urząd nie był w stanie wykluczyć istnienia pomocy państwa w odniesieniu do tych gwarancji. Jeżeli chodzi o korzyść ekonomiczną, wstępne stanowisko Urzędu było takie, że przedmiotowe gwarancje nie spełniają warunków określonych w pkt 3.2 lit. b), c) i d) wytycznych dotyczących pomocy państwa w odniesieniu do gwarancji państwowych („wytyczne w sprawie gwarancji”) ⁽²²⁾ i stanowią korzyść w rozumieniu zasad pomocy państwa. Urząd wyraził wątpliwości, czy gwarancje te można uznać za zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
- (15) Islandia i Landsvirkjun przekazały uwagi dotyczące zarówno umów na instrumenty pochodne zawieranych przez Landsvirkjun, jak i gwarancji państwowych. Uwagi w częściach mających zastosowanie do niniejszej decyzji podsumowano w pkt 4 i 5.

4. UWAGI ISLANDII

4.1. Uwagi ogólne dotyczące umów na instrumenty pochodne i gwarancji państwowych

- (16) W odniesieniu do pkt 20 decyzji o wszczęciu postępowania ⁽²³⁾ Islandia dowodzi, że wbrew temu, co stwierdzono w późniejszym piśmie Urzędu z dnia 27 czerwca 2016 r., Landsvirkjun mogło zawierać umowy na zabezpieczające instrumenty pochodne bez gwarancji państwowych. Zawarte w późniejszym piśmie stwierdzenie o przeciwnej treści jest pomyłką, której Islandia wtedy nie zauważyła. Co więcej odnośne ramy prawne nie obligują Landsvirkjun do uzyskania gwarancji państwowej w celu zawarcia umowy na instrument pochodny. Landsvirkjun może co roku wnioskować o gwarancję na zabezpieczające instrumenty pochodne do określonej łącznej wartości nominalnej.
- (17) W odniesieniu do pkt 20, 24, 33 i 39 decyzji o wszczęciu postępowania ⁽²⁴⁾ Islandia wyjaśnia, że gwarancji udzielał Minister Finansów i Gospodarki, a nie organ zarządzania długiem publicznym, będący jednostką Działu Operacji Skarbowych i Rynkowych w banku centralnym. Organowi zarządzania długiem publicznym powierzono określone zadania związane z gwarancjami państwowymi, jednak nie oznacza to, że jest on odpowiedzialny za ich udzielanie ⁽²⁵⁾.

4.2. Istnienie pomocy państwa

- (18) Islandia nie kwestionuje tego, że przedmiotowe gwarancje państwowe można przypisać państwu, ani tego, że w przypadku stwierdzenia istnienia korzyści selektywnej mogą one zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami Porozumienia EOG.
- (19) Islandia kwestionuje jednak wstępne ustalenie Urzędu ⁽²⁶⁾, że przedmiotowe gwarancje mogą stanowić korzyść dla Landsvirkjun.
- (20) Zdaniem Islandii przedmiotowe gwarancje są gwarancjami windykacji, niemającymi określonej wartości dla przedsiębiorstwa Landsvirkjun. Istnieje jedynie teoretyczna możliwość windykacji względem państwa. Islandia twierdzi, że Landsvirkjun zawiera umowy na instrumenty pochodne jedynie o charakterze zabezpieczającym, tj. w celu ograniczenia ryzyka finansowego Landsvirkjun związanego z bazowymi transakcjami finansowymi. Wymaga tego państwo, jako właściciel, a także polityka zarządzania ryzykiem Landsvirkjun ustanowiona przez jego Radę Dyrektorów. Islandia dowodzi również, że umowy na instrumenty pochodne bez gwarancji państwowej są zawierane przez Landsvirkjun na takich samych warunkach, co instrumenty będące przedmiotem gwarancji.

⁽²¹⁾ Zob. pkt 24 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽²²⁾ Dz.U. L 105 z 21.4.2011, s. 32 oraz Suplement EOG nr 23 z 21.4.2011, s. 1.

⁽²³⁾ Zgodnie z pkt 20 decyzji o wszczęciu postępowania Urząd zrozumiał wyjaśnienie władz islandzkich złożone na spotkaniu w dniu 31 maja 2016 r. tak, że Landsvirkjun nie będzie w stanie zawierać umów na zabezpieczające instrumenty pochodne bez gwarancji państwowej.

⁽²⁴⁾ Pkt 20, 24, 33 i 39 decyzji o wszczęciu postępowania odzwierciedlają wstępne przekonanie Urzędu, że przedmiotowe gwarancje zostały przyznane przez organ zarządzania długiem publicznym.

⁽²⁵⁾ Dokument nr 875032.

⁽²⁶⁾ Zob. pkt 58 decyzji o wszczęciu postępowania.

4.3. Zastosowanie islandzkich ram prawnych do gwarancji państwowych

- (21) Odnosząc się do pkt 65 decyzji o wszczęciu postępowania ⁽²⁷⁾, Islandia stwierdza, że przedmiotowe gwarancje były objęte przepisami prawa uwzględnionymi w decyzji Urzędu nr 302/09/COL, zarówno przed ich zmianami wynikającymi z powyższej decyzji, jak i po tych zmianach. Islandia wskazuje na korespondencję pomiędzy władzami islandzkimi a Urzędem potwierdzającą to wyjaśnienie.

5. UWAGI LANDSVIRKJUN ⁽²⁸⁾

5.1. Islandzkie ramy prawne dotyczące gwarancji państwowych dla Landsvirkjun

- (22) Ramy prawne będące podstawą gwarancji państwowych udzielanych Landsvirkjun opierają się na ustawie w sprawie gwarancji państwowych ⁽²⁹⁾ oraz ustawie w sprawie Landsvirkjun. Przedsiębiorstwo Landsvirkjun było już utworzone na podstawie uprzednio obowiązującej ustawy w sprawie Landsvirkjun ⁽³⁰⁾.
- (23) Zgodnie z art. 1 ustawy w sprawie gwarancji państwowych państwo nigdy nie może wystawić gwarancji bez podstawy prawnej ⁽³¹⁾. W przypadku Landsvirkjun podstawą prawną gwarancji państwowych jest ustawa w sprawie Landsvirkjun. Na podstawie ustawy w sprawie Landsvirkjun, przed postępowaniem w sprawie istniejącej pomocy oraz po nim, gwarancja właścicieli jest gwarancją windykacji. Ponadto gwarancje są udzielane przez Ministra Finansów i Gospodarki, a nie przez organ zarządzania długiem publicznym.
- (24) Gwarancja windykacji różni się od obowiązujących zazwyczaj zasad odpowiedzialności dla właścicieli spółek partnerskich. Na podstawie ustawy o spółkach partnerskich nr 50/2007 właściciele odpowiadają za zobowiązania przedsiębiorstwa w oparciu o bezpośrednią, nieograniczoną i bezwarunkową gwarancję, a zatem bez ograniczeń za wszystkie zobowiązania przedsiębiorstwa.
- (25) W ramach gwarancji windykacji wierzyciel musi wyczerpać wszystkie prawne środki odwoławcze wobec Landsvirkjun przed podjęciem działań wobec państwa. W praktyce oznacza to, że wierzyciel musi udowodnić, że dłużnik jest niewypłacalny, zgodnie z ogólnymi przepisami prawa islandzkiego. Wierzyciel musi zatem przeprowadzić nieudane zajęcie lub formalnie wszcząć procedury określone w prawie upadłościowym (lub wziąć w nich udział z innymi stronami), zanim zwróci się do gwaranta ⁽³²⁾. Ze względu na bardzo uciążliwą i długą procedurę oraz wymóg wyczerpania wszystkich środków wobec przedsiębiorstwa przed możliwością zwrócenia się do gwaranta, gwarancja windykacji ma dużo mniejszą wartość dla wierzycieli. Landsvirkjun odnosi się również do wcześniejszej praktyki Urzędu w tym względzie ⁽³³⁾.

5.2. Wykorzystanie umów na instrumenty pochodne przez Landsvirkjun

- (26) Jeśli chodzi o przedmiotowe umowy na instrumenty pochodne objęte gwarancją państwową, dotyczyły one bazowych zobowiązań finansowych (pożyczek lub obligacji), które zaciągnięto przed wdrożeniem odpowiedniego środka w ramach postępowania w sprawie istniejącej pomocy ⁽³⁴⁾.
- (27) Landsvirkjun stwierdza, że struktura jego finansowania jest w pełni zgodna ze standardową praktyką stosowaną we wszystkich państwach OECD w przypadku dużych przedsiębiorstw, a umowy na instrumenty pochodne stanowią integralną część zarządzania ryzykiem. Landsvirkjun zawiera z kontrahentami umowy ramowe ISDA ⁽³⁵⁾, w których są zawarte standardowe warunki mające zastosowanie do wszystkich transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych przez te strony ⁽³⁶⁾.

⁽²⁷⁾ Zgodnie z pkt 65 decyzji o wszczęciu postępowania (w odniesieniu do części I pkt 2.5) wstępne stanowisko Urzędu było takie, że przedmiotowe gwarancje nie spełniały warunków określonych w zmienionych islandzkich przepisach dotyczących gwarancji państwowych ani nie były zgodne z wytycznymi w sprawie gwarancji. W szczególności Landsvirkjun nie płacił stawki (premii) z tytułu korzyści uzyskiwanych ze względu na gwarancje; gwarancje pokrywały ponad 80 % wszelkich należnych zobowiązań; oraz nie były one powiązane z określonymi transakcjami finansowymi, dotyczącymi ustalonej kwoty maksymalnej i ograniczonymi w czasie.

⁽²⁸⁾ Urząd zauważa, że jak wyjaśniono w pkt 1, Islandia zgadza się z uwagami przedłożonymi przez Landsvirkjun.

⁽²⁹⁾ Ustawa nr 121/1997.

⁽³⁰⁾ Art. 1 ustawy nr 59/1965, przetłumaczony przez Landsvirkjun: „Rząd oraz Rada Miasta Reykjavíku ustanawiają przedsiębiorstwo energetyczne o nazwie Landsvirkjun. Przedsiębiorstwo jest samodzielną jednostką posiadającą osobowość prawną, o niezależnym statusie finansowym i księgowym. Siedziba i miejsce działalności przedsiębiorstwa znajduje się w Reykjavíku. Landsvirkjun jest spółką partnerską państwa i miasta Reykjavík, a każda ze stron jest właścicielem połowy przedsiębiorstwa. Każda ze stron ponosi wyłączną odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania spółki, jednak wewnętrzna odpowiedzialność stron jest proporcjonalna do stosunku własności. Żadna ze stron nie może wystąpić ze spółki bez zgody drugiej strony”.

⁽³¹⁾ To samo uregulowanie wprowadzono w uprzednio obowiązującej ustawie w sprawie gwarancji państwowych nr 37/1961.

⁽³²⁾ Dokumenty nr 874341 i 92092.

⁽³³⁾ Decyzja Urzędu nr 227/06/COL z dnia 19 lipca 2006 r. dotycząca pomocy państwa na rzecz Farice hf. (Dz.U. L 36 z 5.2.2009, s. 69 oraz Suplement EOG nr 6 z 5.2.2009, s. 9).

⁽³⁴⁾ Dokument nr 917656.

⁽³⁵⁾ Umowa ramowa ISDA to standardowy dokument często stosowany w odniesieniu do transakcji pochodnych poza rynkiem regulowanym. Umowa ramowa ISDA jest publikowana przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Dealerów Swapowych (ISDA).

⁽³⁶⁾ Dokument nr 874341.

- (28) Landsvirkjun ma zobowiązania finansowe denominowane w USD i innych walutach, o zmiennych i stałych stopach procentowych⁽³⁷⁾. Landsvirkjun jest zatem narażone na ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej. Landsvirkjun zabezpiecza się przed tymi ryzykami, wykorzystując umowy na instrumenty pochodne służące wymianie zobowiązań finansowych denominowanych w walucie innej niż USD (który jest jego walutą funkcjonalną od 2008 r.) na USD, a także przekształcaniu zobowiązań finansowych o zmiennych stopach procentowych na zobowiązania o stałych stopach procentowych.
- (29) Landsvirkjun wykorzystuje umowy na instrumenty pochodne wyłącznie w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem⁽³⁸⁾. Landsvirkjun nie zawiera umów na instrumenty pochodne w celu spekulacji lub arbitrażu⁽³⁹⁾. Ograniczenie stosowania instrumentów pochodnych wyłącznie do celów zabezpieczenia zostało również narzucone Landsvirkjun przez jego właściciela, czyli państwo. Landsvirkjun przedłożył dokumenty wewnętrzne oraz pisma od swojego właściciela na potwierdzenie tych informacji⁽⁴⁰⁾.
- (30) Landsvirkjun wyjaśnia również, że zgodnie ze swoją polityką nie wykorzystuje żadnych, prywatnych bądź publicznych, gwarancji na potrzeby jakichkolwiek transakcji. Po wprowadzeniu zmian w systemie gwarancji państwowych Landsvirkjun rozpoczął negocjacje w sprawie odnowienia umów na instrumenty pochodne objętych gwarancjami, a ostatnią gwarancję zniesiono w lipcu 2017 r.⁽⁴¹⁾. Landsvirkjun może zawierać i w istocie zawiera umowy na instrumenty pochodne bez gwarancji państwowych. Landsvirkjun przedstawiło też dowody na to, że usunięcie gwarancji państwowych nie doprowadziło do zmian ekonomicznych warunków instrumentów pochodnych⁽⁴²⁾.

5.3. Brak korzyści

- (31) Landsvirkjun uważa, że gwarancje państwowe na przedmiotowe umowy na instrumenty pochodne nie doprowadziły do uzyskania korzyści.
- (32) Zabezpieczający instrument pochodny z definicji zmniejsza ekspozycję na ryzyko, co powinno prowadzić do obniżenia premii płaconej za gwarancję na transakcję bazową. Landsvirkjun ponownie podkreśla, że wprowadzenie zmian w otwartych umowach na instrumenty pochodne w celu wyeliminowania gwarancji państwowych nie wiązało się z żadnym dodatkowym kosztem ponoszonym przez przedsiębiorstwo. Warunki i wymogi dotyczące finansowania Landsvirkjun, z gwarancją lub bez niej, nie uległy zmianie⁽⁴³⁾.
- (33) Landsvirkjun przedłożyło dwa sprawozdania na temat wpływu gwarancji państwowych na umowy na instrumenty pochodne⁽⁴⁴⁾. Zgodnie z tymi sprawozdaniami w związku z gwarancjami państwowymi dotyczącymi portfela instrumentów pochodnych nie wystąpiła korzyść ekonomiczna.
- (34) Landsvirkjun wyjaśnia również, że w latach 2010–2017 wartość jego środków pieniężnych w kasie wynosiła od 142 mln USD do 287 mln USD. Ten wysoki poziom środków pieniężnych w kasie był utrzymywany ze względu na ryzyko płynności, tj. jako bufor zabezpieczający przed nieprzewidzianym ryzykiem. Wysoki poziom płynności wiąże się z kosztem alternatywnym, który ma bezpośredni związek z premiami aktualnie płaconymi na rzecz państwa. Zamiast utrzymywać środki pieniężne w kasie przedsiębiorstwo mogło odkupić obligacje z rynku lub dokonać (wcześniejszej) spłaty pożyczek od pożyczkodawców. Dzięki temu zaoszczędziłoby nie tylko odsetki, ale również opłatę gwarancyjną [0,1–2] %, którą obecnie płaci z tytułu obligacji i pożyczek objętych gwarancjami.

6. OBECNOŚĆ POMOCY PAŃSTWA

- (35) Art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi:
- „Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Porozumienia, wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na handel między umawiającymi się stronami”.
- (36) Aby dany środek uznać za pomoc w rozumieniu powyższego postanowienia, muszą zatem być spełnione łącznie następujące warunki: (i) środek musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych; (ii) musi zapewniać korzyść przedsiębiorstwu; (iii) musi sprzyjać niektórym przedsiębiorstwom; oraz (iv) musi zakłócać konkurencję i wpływać na handel⁽⁴⁵⁾. Urząd uważa, że należy rozpocząć od oceny, czy skutek gwarancji na przedmiotowe umowy na instrumenty pochodne Landsvirkjun uzyskuje korzyść.

⁽³⁷⁾ Dokument nr 908632.

⁽³⁸⁾ Dokument nr 908632.

⁽³⁹⁾ Dokument nr 874341.

⁽⁴⁰⁾ Dokument nr 875032.

⁽⁴¹⁾ Tamże.

⁽⁴²⁾ Dokumenty nr 908633 i 920923.

⁽⁴³⁾ Dokumenty nr 874341, 908633 i 920923.

⁽⁴⁴⁾ Dokumenty nr 874344 (sprawozdanie firmy Zanders z września 2017 r.) i 874345 (sprawozdanie firmy Summa z września 2017 r.).

⁽⁴⁵⁾ Zob. między innymi wyrok w sprawach World Duty Free Group SA i inni, C-20/15 P i C-21/15 P, EU:C:2016:981, pkt 53.

6.1. Korzyść

6.1.1. Uwagi wstępne

- (37) Urząd zgadza się z władzami islandzkimi i Landsvirkjun, że przedmiotowe gwarancje podlegają islandzkim przepisom dotyczącym gwarancji państwowych, w tym ustawie w sprawie Landsvirkjun, która była przedmiotem postępowania w sprawie istniejącej pomocy ⁽⁴⁶⁾.
- (38) Obecne formalne postępowanie wyjaśniające rozpoczęte na podstawie decyzji o wszczęciu postępowania ma węższy zakres niż postępowanie w sprawie istniejącej pomocy, ponieważ obejmuje jedynie stosowanie ustawy w sprawie Landsvirkjun w odniesieniu do gwarancji państwowych na określone umowy na instrumenty pochodne.
- (39) W decyzji o wszczęciu postępowania Urząd poddał w wątpliwość, czy gwarancje spełniają warunki określone w pkt 3.2 lit. b), c) i d) ⁽⁴⁷⁾ wytycznych w sprawie gwarancji, co pozwoliłoby wykluczyć obecność pomocy ⁽⁴⁸⁾.
- (40) Bez uszczerbku dla wyjaśnionej poniżej kwestii spełniania warunków określonych w wytycznych w sprawie gwarancji odnośnie do wykluczenia pomocy państwa i na podstawie informacji otrzymanych od Islandii i Landsvirkjun w toku formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd stwierdza, że wskutek przedmiotowych gwarancji państwowych przedsiębiorstwo Landsvirkjun nie uzyskało korzyści ⁽⁴⁹⁾.

6.1.2. Wykluczenie korzyści z gwarancji państwowych na umowy na instrumenty pochodne

- (41) Korzyść w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG oznacza każdą korzyść ekonomiczną, której dane przedsiębiorstwo nie mogłoby uzyskać w normalnych warunkach rynkowych, tj. bez interwencji państwa ⁽⁵⁰⁾. Urząd dowodził przy kilku okazjach, że gwarancja może stanowić korzyść w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG ⁽⁵¹⁾.
- (42) Korzyścią z gwarancji jest przejęcie przez państwo ryzyka związanego z gwarancją. Takie ryzyko ponoszone przez państwo powinno być normalnie wynagradzane odpowiednią premią ⁽⁵²⁾. Jednak zgodnie z wytycznymi w sprawie gwarancji „jeśli gwarancja indywidualna lub program gwarancji, do którego przystępuje skarby państwa, nie zapewnia żadnej przewagi przedsiębiorstwu, to nie stanowi on pomocy państwa” ⁽⁵³⁾. W pkt 3.2–3.5 wytycznych w sprawie gwarancji określono warunki wykluczające obecność pomocy w gwarancjach indywidualnych i programach gwarancji. Zgodnie z pkt 3.6 wytycznych w sprawie gwarancji „niespełnienie jednego z warunków określonych w pkt 3.2–3.5 nie oznacza automatycznego uznania gwarancji lub programu gwarancji za pomoc państwa”.
- (43) Po dniu 1 stycznia 2010 r. Landsvirkjun wynegocjowało z kontrahentami umów na instrumenty pochodne wyeliminowanie gwarancji państwowych, a ostatnią taką gwarancję zniesiono w lipcu 2017 r. ⁽⁵⁴⁾. Jak wynika z dowodów przedstawionych w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego, usunięcie gwarancji państwowych nie zmieniło ekonomicznych warunków umów na instrumenty pochodne ⁽⁵⁵⁾.
- (44) Urząd dostrzega fakt, że kontrahenci chcieli wyeliminować gwarancje państwowe bez żądania lepszych warunków ekonomicznych, co wskazywało, że gwarancje nie obejmowały korzyści dla Landsvirkjun.
- (45) Ponadto Landsvirkjun nie skorzystał z prywatnych gwarancji, a zgodnie z informacjami przekazanymi podczas formalnego postępowania wyjaśniającego nie można ustalić rynkowej ceny gwarancji na zabezpieczające instrumenty pochodne.
- (46) Aby ilościowo określić potencjalną korzyść wynikającą z gwarancji (w przypadku gdy nie da się ustalić ceny rynkowej), wytyczne w sprawie gwarancji przewidują porównanie ekonomicznych warunków transakcji z gwarancją i bez gwarancji ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁴⁶⁾ Pkt 4.3 i 5.1.

⁽⁴⁷⁾ W decyzji o wszczęciu postępowania Urząd nie kwestionował i nie miał powodu kwestionować, że Landsvirkjun spełnia warunek określony w pkt 3.2 lit. a) wytycznych w sprawie gwarancji, tj. że pożyczkobiorca nie ma problemów finansowych.

⁽⁴⁸⁾ Część II pkt 1.1.3 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁴⁹⁾ Urząd zauważa, że powyższy wniosek dotyczy jedynie gwarancji uwzględnionych w decyzji o wszczęciu postępowania i w bieżącej decyzji oraz pozostaje bez uszczerbku dla innych gwarancji państwowych na rzecz Landsvirkjun lub innych przedsiębiorstw.

⁽⁵⁰⁾ Zob. na przykład wyrok w sprawie C-39/94 SFEI i inni, EU:C:1996:285, pkt 60 oraz wyrok w sprawie C-342/96 Hiszpania przeciwko Komisji, EU:C:1999:210, pkt 41.

⁽⁵¹⁾ Urząd stwierdził istnienie korzyści między innymi w decyzji nr 177/05/COL z dnia 15 lipca 2005 r. dotyczącej gwarancji państwa dla Liechtensteinische Landesbank (nieopublikowanej) i decyzji nr 227/06/COL w odniesieniu do pomocy na rzecz Farice hf. (Dz.U. L 36 z 5.2.2009, s. 69 oraz Supplement EOG nr 6 z 5.2.2009, s. 9).

⁽⁵²⁾ Pkt 2.1 wytycznych w sprawie gwarancji.

⁽⁵³⁾ Pkt 3.1 wytycznych w sprawie gwarancji.

⁽⁵⁴⁾ Dokument nr 908632.

⁽⁵⁵⁾ Pkt 5.2.

⁽⁵⁶⁾ Pkt 4.2 wytycznych w sprawie gwarancji.

- (47) Usunięcie przedmiotowych gwarancji państwowych nie zmieniło ekonomicznych warunków odnośnych umów na instrumenty pochodne. Dlatego też nie można uznać, że gwarancje te stanowią korzyść dla Landsvirkjun. Ponadto Urząd nie ma żadnych sygnałów ani informacji wskazujących, że ekonomiczne warunki odnośnych umów na instrumenty pochodne byłyby inne bez gwarancji państwowych w momencie, gdy gwarancje państwowe były faktycznie przyznane. W konsekwencji Urząd musi założyć, że usunięcie (lub nieistnienie) gwarancji państwowych nie zmieniło ekonomicznych warunków odnośnych umów na instrumenty pochodne w dowolnym momencie trwania tych gwarancji.
- (48) Wniosek, że gwarancje na przedmiotowe umowy na instrumenty pochodne nie stanowiły korzyści dla Landsvirkjun, jest też potwierdzony w sprawozdaniach, o których mowa w motywie 33. W szczególności firma Zanders (firma konsultingowa specjalizująca się w usługach finansowych) przeanalizowała w imieniu Landsvirkjun próbę umów na instrumenty pochodne posiadanych przez Landsvirkjun i obliczyła odpowiednie marże dla tych umów⁽⁵⁷⁾. Sprawozdanie pokazało, że te marże, które wynosiły od [(-)2-2] do [10-15] punktów bazowych, były zgodne z marżami odnotowanymi dla podobnych umów na instrumenty pochodne posiadanych przez przedsiębiorstwa o porównywalnym ratingu kredytowym, które w przeciwieństwie do Landsvirkjun nie korzystały z gwarancji windykacji. Na tej podstawie w sprawozdaniu Zanders stwierdzono, że w ujęciu średnim nie występuje przewaga cenowa między Landsvirkjun a innymi przedsiębiorstwami w wyniku gwarancji windykacji. W sprawozdaniu stwierdza się w konsekwencji, że przedsiębiorstwo Landsvirkjun nie uzyskało korzyści ekonomicznej wynikającej z takiej gwarancji.
- (49) W sprawozdaniu innej firmy konsultingowej – Summa Consulting slf – podkreślono w odniesieniu do ustalania ceny zabezpieczających instrumentów pochodnych, że „biorąc pod uwagę solidny bilans, dobry poziom płynności i jakość kredytową Landsvirkjun, gwarancja państwowa bądź jej brak raczej nie będzie mieć znaczącego wpływu na wycenę umów na instrumenty pochodne zawieranych przez Landsvirkjun”⁽⁵⁸⁾.
- (50) Ponadto Landsvirkjun stosowało objęte gwarancjami umowy na instrumenty pochodne wyłącznie w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem, tj. aby wymieniać swoje zobowiązania finansowe denominowane w walucie innej niż USD (który jest jego walutą funkcjonalną od 2008 r.) na USD, a także aby przekształcać zobowiązania finansowe o zmiennych stopach procentowych na zobowiązania o stałych stopach procentowych⁽⁵⁹⁾. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas formalnego postępowania wyjaśniającego wdrożenie odpowiednich środków w trakcie postępowania w sprawie istniejącej pomocy doprowadziło do ograniczenia gwarancji państwowych do 80 % wartości przedmiotowych umów na instrumenty pochodne, a gwarancje na zabezpieczające instrumenty pochodne zostały ograniczone do określonej łącznej wartości nominalnej⁽⁶⁰⁾. Dlatego nie można stwierdzić, że Landsvirkjun bądź państwo, będące jego gwarantem, były narażone na nieograniczone zobowiązania z tytułu tych gwarancji.
- (51) Ponadto przedmiotowe gwarancje są, zgodnie z art. 1 ustawy w sprawie Landsvirkjun, gwarancjami windykacji. W ramach gwarancji windykacji wierzyciel musi wyczerpać wszystkie środki ochrony prawnej wobec Landsvirkjun przed podjęciem działań wobec państwa⁽⁶¹⁾. Urząd stwierdził wcześniej, że ten rodzaj gwarancji, choć nie wyklucza istnienia korzyści, wiąże się z mniejszym ryzykiem⁽⁶²⁾. Jak wykazało przedsiębiorstwo Landsvirkjun, rokrocznie w latach 2010–2017 środki pieniężne przedsiębiorstwa i ich ekwiwalenty przekraczały straty wynikające z instrumentów pochodnych objętych gwarancjami⁽⁶³⁾. Dlatego ryzyko ponoszone przez gwaranta było ograniczone.
- (52) Jak wyjaśniono w motywie 36, aby środek stanowił pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, muszą być spełnione łącznie wszystkie cztery warunki. Ponieważ skutek przedmiotowych gwarancji Landsvirkjun nie uzyskuje korzyści, nie ma konieczności prowadzić oceny w odniesieniu do pozostałych warunków.

7. WNIOSKI

- (53) Urząd stwierdza na podstawie powyższej oceny, że gwarancje państwowe udzielone przedsiębiorstwu Landsvirkjun z tytułu umów na instrumenty pochodne w celu zabezpieczenia Landsvirkjun przed ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej (ostatnią z tych gwarancji zniesiono w lipcu 2017 r.) nie stanowiły pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Gwarancje państwowe udzielone przedsiębiorstwu Landsvirkjun z tytułu umów na instrumenty pochodne w celu zabezpieczenia Landsvirkjun przed ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej (ostatnią z tych gwarancji zniesiono w lipcu 2017 r.) nie stanowiły pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.

⁽⁵⁷⁾ Dokument nr 874344.

⁽⁵⁸⁾ Dokument nr 874345.

⁽⁵⁹⁾ Pkt 5.2 i dokument nr 874345.

⁽⁶⁰⁾ Dokumenty nr 875032, 874341 i 908632.

⁽⁶¹⁾ Pkt 5.1.

⁽⁶²⁾ Przepis 34.

⁽⁶³⁾ Dokument nr 874345.

Formalne postępowanie wyjaśniające zostaje niniejszym zamknięte.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Islandii.

Artykuł 3

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 26 września 2018 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Bente ANGELL-HANSEN
*Przewodniczący
Odpowiedzialny członek
Kolegium*

Frank J. BÜCHEL
Członek Kolegium

Högni KRISTJÁNSSON
Członek Kolegium

Carsten ZATSCHLER
*Zatwierdzający jako
dyrektor ds. prawnych
i wykonawczych*
